Fylkesmannen i Rogaland

STANDPUNKTKARAKTER – 2010

Rettleiing ved behandling av klage i grunnskolen

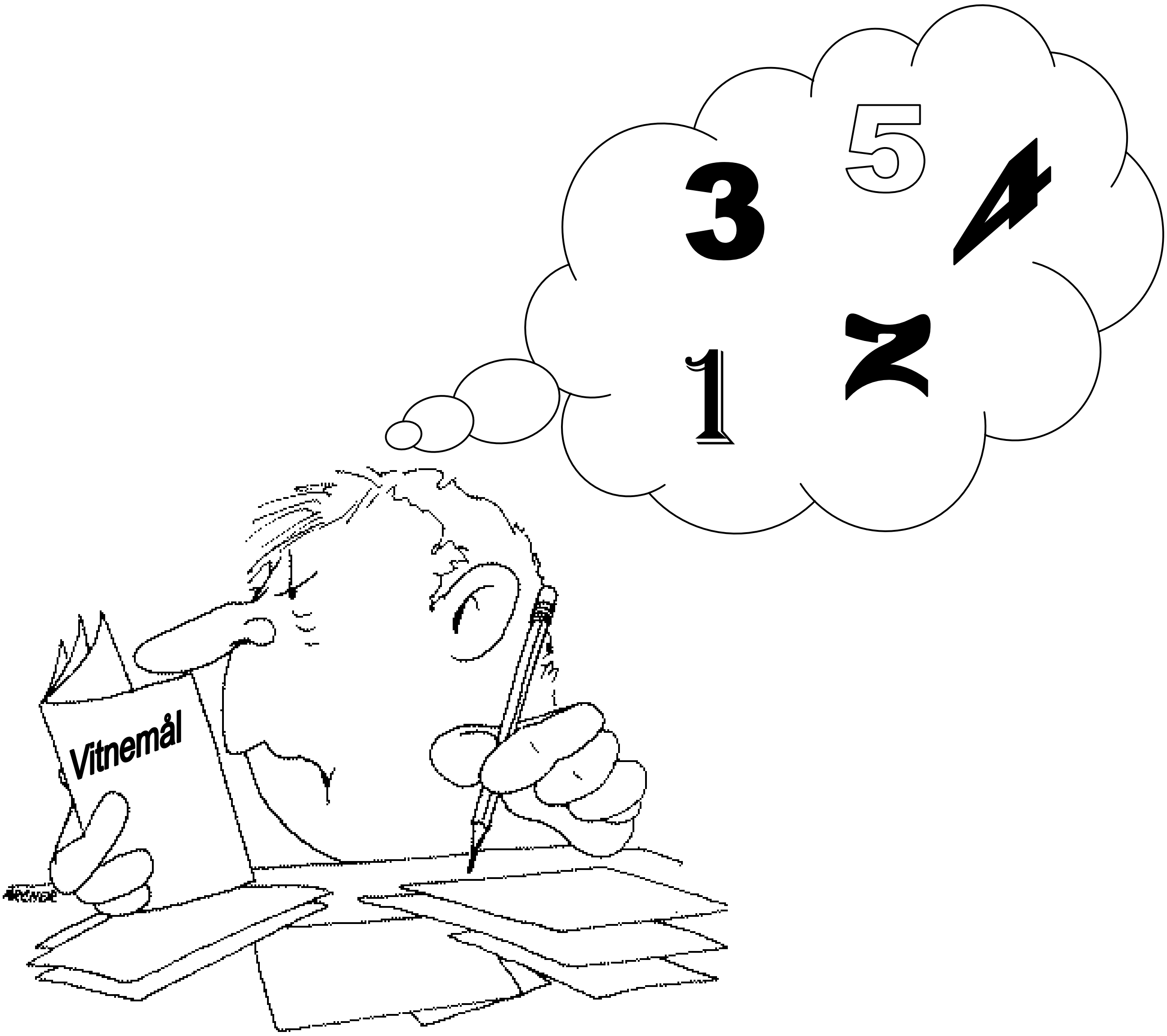

Innhald

1. INNLEIING 2

Klagefrist 2
Informasjons- og rettleiingsplikta til skolen 2
Skjema 3

2. KLAGE PÅ FAGKARAKTER 3

Sentrale paragrafar i forskrift til opplæringslova 3
Om sluttvurderinga 3
Ikkje grunnlag for å setja karakter 4
Klagebehandling 4
Fråsegn frå faglærar 4
Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga 5
Ny vurdering – endeleg karakter 5

3. KLAGE PÅ KARAKTER I ORDEN OG I ÅTFERD 7

Sentrale paragrafar i forskrift til opplæringslova 7
Om vurderinga i orden og i åtferd 7
Varsling 8
Dokumentering 8
Fråsegn frå rektor og kontaktlærar 9
Endeleg karakter 9

1. INNLEIING

Fastsetjing av standpunktkarakter er enkeltvedtak, og enkeltvedtak skal grunngivast. ”Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold”, jf. forvaltningslova (fvl) § 11a.

Det kan klagast på standpunktkarakter og på vedtak om ikkje å setje standpunktkarakter.

Alle klager på standpunktkarakter skal sendast Fylkesmannen. Utdannings-direktoratet har presisert at rektor ikkje har heimel for å endre vedtak om karakterfastsetjing etter at ein karakter er sett. Dette gjeld sjølv om skolen finn klaga rettkomen. Rektor kan endre eventuelle feilføringar.

Forskrifta til opplæringslova set ein siste frist for fastsetjing av standpunktkarakter. Det er opp til den enkelte skolen å eventuelt setje ein tidlegare frist for fastsetjing av fagkarakter for å kunne ivareta eleven sin klagerett og karakterjustering for inntak til vidaregåande opplæring. Standpunktkarakter i orden og i åtferd skal fastsetjast etter at undervisninga og annan skoleaktivitet er avslutta.

Klagefrist

Fristen for å klage på vedtak som gjeld standpunktkarakter er 10 dagar frå det tidspunktet melding om vedtaket er komen fram til den som har klagerett. I særlege tilfelle kan ein klage bli behandla sjølv om fristen ikkje er halden, jf fvl § 31.

Klagar har rett til å be om grunngiving før eventuell klage vert sett fram. Ny 10-dagarsfrist gjeld frå det tidspunktet han/ho har motteke grunngiving.

Dersom skolen avviser klaga fordi den er levert for seint, er dette eit vedtak som kan klagast på. Klagefristen er då 3 veker, jf forvaltningslova.

Klage på standpunktkarakter må behandlast så raskt som råd. Dette er særleg viktig for elevar på 10. trinn. Vi oppmodar derfor skolane til å sende inn klagesakene fortløpande og ikkje vente til alle klagesakene kan sendast samla.

Rektor må sikre god framdrift i klagebehandlinga. Lærarane bør vere tilgjengelege i det tidsrommet der det vil kunne vere behov for å grunngi og/eller gi fråsegn om karakterfastsetjinga.

Informasjons- og rettleiingsplikta til skolen

Skolen skal gjere elevar og foreldre kjende med klageretten og klagefristen. I følgje § 11 i forvaltningslova skal skolen av eige tiltak vurdere elev/foreldre sitt behov for rettleiing. I klagesaker må skolen dokumentere at eleven/foreldre har fått slik informasjon.

Vi ber rektor vurdere korleis informasjonsplikta blir ivareteke slik at ein når alle elevgrupper.

Informasjonen til elev og foreldre må som eit minimum innehalde:

- kva for karakter det kan klagast på
- generell informasjon om klagerett og klagefrist
- opplysning om at klage på standpunktkarakter bør grunngivast
- opplysning om at klagar har rett til å be om grunngiving før eventuell klage vert sett fram. Vi rår til at grunngiving blir gitt skriftleg.

Skjema
Det vedlagde skjemaet ”Klage på standpunktkarakter” skal nyttast både ved oversending av klage på standpunktkarakter i fag og ved klage i orden og i åtferd. Vi ber om at det blir fyllt ut eitt skjema for kvar karakter det blir klaga på.

2. KLAGE PÅ FAGKARAKTER

Sentrale paragrafar i forskrift til opplæringslova	
Kapittel 3 Individuell vurdering i grunnskolen og i vidaregåande opplæring	Kapittel 5 Klage på vurdering
• § 3-1 Rett til vurdering • § 3-2 Formålet med vurdering • § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag • § 3-4 Karakterar i fag m.v. • § 3-7 Varsling • § 3-9 Kontakt med heimen i grunnskolen • § 3-11 Undervegsvurdering • § 3-12 Eigenvurdering • § 3-13 Halvårsvurdering i fag for elevar • § 3-16 Kravet til dokumentering av undervegsvurdering • § 3-17 Sluttvurdering i fag • § 3-18 Standpunktkarakter i fag • § 3-39 Forsvarleg system for føring av karakter og fråver	• § 5-1 Kva det kan klagast på • § 5-2 Kven som kan klage • § 5-3 Avgjerd i klagesaka • § 5-4 Saksgangen ved klage • § 5-5 Klagefristar • § 5-6 Formkrav • § 5-7 Rett til grunngiving • § 5-12 Klage på standpunkt-karakter. Klageinstans og klagebehandling

Om sluttvurderinga
Sluttvurdering skal gi informasjon om kompetansen til eleven ved avslutninga av opplæringa i fag i læreplanverket. Standpunktkarakteren må baserast på eit breitt vurderingsgrunnlag som samla viser kompetansen eleven har i faget. Eleven skal ha høve til å forbetre kompetansen sin i faget inntil standpunktkarakteren er fastsett.

Eleven skal bli gjort kjend med kva det er lagt vekt på i fastsetjinga av standpunktkarakteren.

I vurderinga i fag skal ikkje føresetnadene til den enkelte, fråvær, eller forhold knytt til ordenen og åtferda til eleven trekkjast inn. I kroppsøving skal det leggjast vekt på både oppnådd kompetanse og føresetnadene til eleven.

Ikkje grunnlag for å setja karakter
Stort fråvær, manglande deltaking i planlagde vurderingssituasjonar eller andre særlege grunnar kan føre til at grunnlaget for halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter manglar.

Dersom det ikkje er grunnlag for å setja standpunktkarakter så skal det gjerast enkeltvedtak om dette.

For at det skal kunne gjerast enkeltvedtak om ikkje å gi karakter, skal eleven vere varsla. Når det er tvil om eleven kan få standpunktkarakter i eitt eller fleire fag, skal skriftleg varsel

- sendast til eleven og foreldra
- vere datert og sendt utan ugrunna opphald

I dei tilfella der det ikkje er grunnlag for å setje standpunktkarakter, har rektor ansvaret for at det blir fatta enkeltvedtak om at standpunktkarakter ikkje blir gitt.

Ved ein eventuell klage må kopi av varselbrevet leggjast ved klaga, og skolen må kunne dokumentere at foreldra har sett varselet.

Klagebehandling
Ein klage på standpunktkarakter skal sendast til skolen der klagaren er elev. Fylkesmannen er klageinstans. Klageinstansen kan berre vurdere om gjeldande føresegner om karakterfastsetjing er følgde.

Ved oversending av klaga til Fylkesmannen, skal det følgje med fråsegn frå faglærar og rektor.

Fråsegn frå faglærar
Det er rektor sitt ansvar å sjå til at faglærar kan dokumentere grunnlaget for karaktersetjinga i tråd med kapittel 3 i forskrift til opplæringslova og at saka er godt nok opplyst til at klageinstansen kan behandle klaga.

Det skal brukast talkarakterar på ein skala frå 1 til 6. Berre heile talkarakterar skal brukast.

Ei fråsegn skal vere konkret og må innehalde:

- ei vurdering av eleven sin kompetanse i faget i forhold til dei samla kompetansemåla i læreplanen og kjenneteikn på måloppnåing
- omtale av korleis eleven/foreldra er informert om kompetansemåla i faget og kjenneteikn på måloppnåing
- omtale av undervegsvurderinga i faget

- informasjon om korleis det er lagt til rette for eleven si eigenvurdering i faget
- svar på det som eleven eller foreldra peiker på i klaga

I kroppsøving skal faglærar si fråsegn gi ei vurdering av både oppnådd kompetanse og føresetnadene til eleven.

Skjematisk kan innhaldet i faglærar si fråsegn illustrerast slik:

Innleiing om vurderingsgrunnlag		
Kompetansemål	Kjenneteikn på måloppnåing	Vurdering av eleven sin kompetanse opp mot kjenneteikn på måloppnåing
Standpunktkarakter ut frå ei heilskapleg vurdering av eleven sin samla kompetanse i faget		

Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga

Rektor skal gjere greie for saksbehandling og prosedyrar ved skolen i eige skriv. Skrivet skal innehalde:

- informasjon om alder på eleven dersom klaga berre er underteikna av eleven (eleven må ha fylt 15 år for å klage sjølv)
- informasjon om klaga er sett fram innan fristen
- informasjon om når og korleis skolen har informert om klageretten
- tidspunkt for når skolen har sendt kopi av dokumenta i saka til klagar
- anna dokumentasjon frå skole/heim som kan ha innverknad på klagebehandlinga

Det er ikkje tilstrekkeleg at skolen i oversendingsbrev til klageinstansen skriv at dei har følgt dei forskriftsmessige prosedyrane ved karakterfastsetjinga. I brevet skal det gjerast greie for korleis punkta ovanfor er følgde opp.

Skolen må ha rutinar som sikrar at dokumentasjon frå faglærar om karakterfastsetjinga er tilgjengeleg i den perioden klagebehandlinga pågår.

Ny vurdering – endeleg karakter

Dersom klaga blir funnen rettkomen av klageinstansen, blir klaga sendt tilbake til skolen.

Rektor og faglærar gjer ny vurdering. Rektor set endeleg karakter.
Den nye avgjerda skal grunngivast ut frå dei forhold klageinstansen har peikt på i behandlinga av saka.

Denne avgjerda kan det ikkje klagast på. Orientering om endeleg karakter og rektor si grunngiving skal sendast klagaren med kopi til Fylkesmannen.

Inntakskontoret for vidaregåande opplæring skal ha melding dersom karakteren blir endra for elevar på 10. trinn.

3. KLAGE PÅ KARAKTER I ORDEN OG I ÅTFERD

Sentrale paragrafar i forskrift til opplæringslova	
Kapittel 3 Individuell vurdering i grunnskolen og i vidaregåande opplæring	Kapittel 5 Klage på vurdering
• § 3-1 Rett til vurdering • § 3-2 Formålet med vurdering • § 3-5 Grunnlaget for vurdering i orden og i åtferd • § 3-6 Karakterar i orden og i åtferd • § 3-7 Varsling • § 3-9 Kontakt med heimen i grunnskolen • § 3-11 Undervegsvurdering • § 3-12 Eigenvurdering • § 3-15 Halvårsvurdering i orden og i åtferd for elevar • § 3-16 Kravet til dokumentering av undervegsvurdering • § 3-19 Standpunktkarakter i orden og i åtferd • § 3-39 Forsvarleg system for føring av karakter og fråver	• § 5-1 Kva det kan klagast på • § 5-2 Kven som kan klage • § 5-3 Avgjerd i klagesaka • § 5-4 Saksgangen ved klage • § 5-5 Klagefristar • § 5-6 Formkrav • § 5-7 Rett til grunngiving • § 5-13 Klage på karakter i orden og i åtferd. Klageinstans og klagebehandling

Om vurderinga i orden og i åtferd

Kommunen/skoleeigar skal gi forskrifter om ordensreglement for den enkelte grunnskolen, jf. opplæringslova § 2-9. I ordensreglementet skal det vere regulert kva som er akseptabel orden og åtferd. Skolen må kunne dokumentere at elev/ foreldre er gjort kjende med ordensreglementet.

Grunnlaget for vurdering i orden og i åtferd er knytt til i kva grad eleven opptrer i tråd med ordensreglementet til skolen. Grunnlaget for vurdering i orden er knytt til om eleven er førebudd til opplæringa, og korleis arbeidsvanane og arbeidsinnsatsen til eleven er. Grunnlaget for vurdering i åtferd er knytt til korleis eleven oppfører seg overfor medelevar, lærarar og andre tilsette i og utanfor opplæringa.

Til vanleg skal det ikkje leggjast avgjerande vekt på enkelthendingar. Unntaket er dersom enkelthendinga er særleg klanderverdig eller grov. Det er ikkje krav om varsel når ein karakter blir sett ned som følgje av ei enkelthending. I slike tilfelle skal det gjerast enkeltvedtak og opplysast om klageretten.

Skolen må synleggjere for elevane kva som blir teke med i grunnlaget for ordenskarakteren og kva som blir lagt vekt på i grunnlaget for åtferdskarakteren. Til dømes kan fråvær føre til nedsett karakter anten i orden eller i åtferd.

Det er rektor sitt ansvar å sjå til at skolen har klare rutinar for å dokumentere elevane sin orden og åtferd.

Grunnlaget for vurdering er i prinsippet likt for alle elevar, men i vurderinga av orden og åtferd skal det takast omsyn til føresetnadene eleven har. I praksis vil dette gjelde for elevar som av ein eller annan grunn ikkje har moglegheit til å rette seg inn etter skolen sine reglar. Vurderinga av karakteren skal vere i kva grad eleven opptrer i samsvar med ordensreglementet. Når ein skal avgjere kva som skal til for at eleven skal få karakteren god (G), skal det takast omsyn til eleven sine føresetnader og kva som vil vere god orden og kva som vil vere god åtferd for eleven. Dette inneber at elevar som etter ei vurdering berre basert på ordensreglementet, ikkje kan få karakteren god, likevel kan få karakteren god fordi eleven si åtferd og/eller orden er god vurdert ut frå eleven sine føresetnader.

Varsling

Forskrifta krev at skolen sender varsel dersom det er fare for at eleven kan få standpunktkarakteren *nokså god (Ng)* eller *lite god (Lg)* i orden og/eller i åtferd, uavhengig av tidlegare halvårsvurdering.

Det er viktig å innarbeide rutinar for å sikre god dokumentasjon på at skriftleg varsel er sendt.

Viktige moment:

- Grunngitt varsel om fare for nedsett karakter skal sendast til foreldre/elev
- Varselet skal vere datert og sendt til foreldre /elev utan ugrunna opphald, slik at betre orden eller åtferd kan påverke karakteren
- Kopi av varselbrevet skal leggjast ved klaga, og skolen må kunne dokumentere at foreldre har sett varselet

Til vanleg skal det ikkje leggjast avgjerande vekt på enkelthendingar. Unntaket er dersom enkelthendinga er særleg klanderverdig eller grov. Det er ikkje krav om varsel når ein karakter blir sett ned som følgje av ei enkelthending. I slike tilfelle skal det gjerast enkeltvedtak og opplysast om klageretten.

Dokumentering

I klagesaker som gjeld orden og/eller åtferd er det særleg viktig at skolen kan dokumentere at saksgang for fastsetjing av karakter er følgd, og at det har vore kontakt med heimen om tilhøva som har ført til nedsett karakter.

Skolen skal sende følgjande dokumentasjon til klageinstansen:

- klaga
- fråsegn frå rektor og kontaktlærar
- kopi av ordensreglement
- utskrift av møtebok/protokoll med kort grunngiving og eventuelt røystetal

- dokumentasjon på at foreldre har fått varsel om at karakteren kan bli sett ned
- annan relevant korrespondanse med heimen

Skolen må ha rutinar som sikrar at dokumentasjon om karakterfastsetjinga er tilgjengeleg i den perioden klagebehandlinga pågår.

Fråsegn frå rektor og kontaktlærar
Fylkesmannen vil tilrå følgjande oppgåvefordeling mellom rektor og kontaktlærar:

Rektor gjer greie for

- saksbehandling og prosedyrar på skolen
- alder på eleven dersom klaga berre er underteikna av eleven (eleven må ha fylt 15 år for å klage sjølv)
- om klaga er sett fram innan fristen
- når og korleis skolen har informert om klagerett
- tidspunkt for når skolen har sendt kopi av saksdokument til klagar
- tidlegare karakter i orden/åtferd
- tiltak som er sette i verk for å rette på forholda

Kontaktlærar

- gir utfyllande grunngiving for karakteren
    - Det er viktig å svare på og kommentere det som eleven eller foreldra peikar på i klaga
    - Fråsegna skal vere konkret og gi informasjon om korleis eleven er vurdert i høve til ordensreglementet
    - Det er ikkje tilstrekkjeleg å gi eit oversyn over eleven sine merknader gjennom året utan å vurdere desse opp mot eleven sine føresetnader
- legg ved kopi av varsel om nedsett karakter
- gjer greie for korleis det er lagt til rette for god tilbakemelding, rettleiing og eleven si eigenvurdering
- legg ved annan dokumentasjon frå skole/heim som kan ha innverknad på klagebehandlinga

Endeleg karakter
Fylkesmannen avgjer om klaga skal føre til at karakteren blir endra til gunst eller ugunst for eleven.